

EMAKUMEAK KORRIKA

Kalean ugari, lehiaketan oraindik urri

Martxoaren 3an ehunka emakume bilduko da Donostian Lilaton lasterketan parte hartzeko. Zarauzko Bikoteen Kros Mistoan gizonak eta emakumeak osatutako bikotea derrigorrezkoa da. Fortuna elkarteak emakume taldeak sortu ditu hainbat herritan, Behobia-Donostia helburu. Xedea emakumea kirolera hurbiltzea da, nahiz eta batzuen gustukoak ez diren moduok.

| ONINTZA IRURETA AZKUNE |

ANTOLATZAILEEK UTZIA

EMAKUME IDAZLEEKIN bezala gerta dakiguke emakume korrikalariekin: garai batean baino gehiago ageri direnez, hanka sartu dezakegu esanez ikaragarri igo dela emakume korrikalari portzentajea, kalean eta lehiaketetan barra-barra dabiltzala. Egia da mende laurdenean paisaia asko aldatu dela, baina ez gaitzen urrunegi joan, hobe zifrak begiratzea (ikus hurrengo orrialdea), orekarako bide luzea dugula erakutsiko baitigute. Lasterketetan emakumeak ez dira laurdenera iristen.

Lilaton beharrezkoa al da XXI. mendean?

Lilaton taldeak Lilaton lasterketaren 24. korrikaldia antolatuko du aurtten. Helburu bat zuen sorburuan eta helburu bera du orain ere: emakumeak kirolaren plazara jalgitzea. Jai giroa da nagusi, ekintza zehatz eta sinbolikoa da. Urteroko hitzorduan parte hartzeko gogoak ordea,

Zarauzko Bikoteen Kros Mistoan gizonezkoak eta emakumezkoak osatutako bikoteek hartzen dute parte, eta elkarrekin ailegatu behar dute helmugara. Helburua emakumeak korrika egitera bultzatzea da.

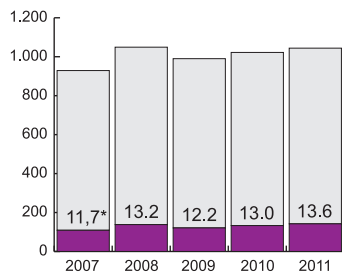
emakume ugari kateatu du aurreko hilabeteetan korrika egitera. Lilatonarekin bat egiten ez dutenak ere badira. Gizon batzuek ez dute ulertzen zergatik emakumeentzako lasterketa egin behar den. Probarekin kritiko diren emakumeak ere badira. Ez dute emakumeekin bakarrik lehiatu nahi. Arantza Rojo korrikalaria da, eta Donostiako Fortuna kirol elkarteko komunikazio arduraduna. Elkarteko emakume batzuei entzun die esaten Lilaton lasterketak gaur egun ez diela balio. Rojoren ustez, jarrera hori “normaltasunaren seinale da. Badakigu lasterketa mistoetan emakumeak ez duela irabaziko, baina emakume onenak begira zenbat gizon uzten dituen atzean!”.

90 emakume lau herritan entrenatzen

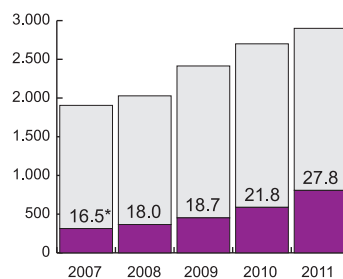
Fortuna elkarteak antolatzen du Behobia-Donostia 20 kilometroko lasterketa ezaguna.

Emakume eta gizonen parte-hartzeen alderaketak

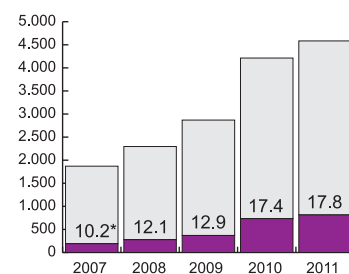
Jose txo Imazen oroimenezkoa (10 km)

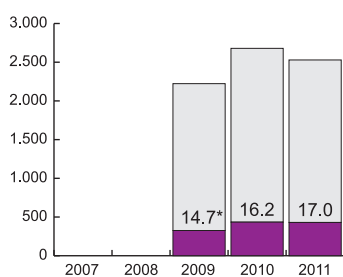
Hiru Hondartzetako Krossa (10 km)

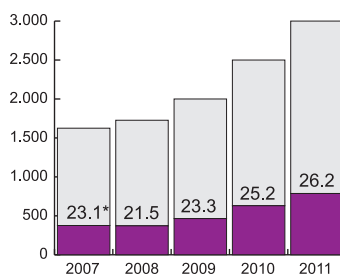
Oinezko Lasterketa (15 km)

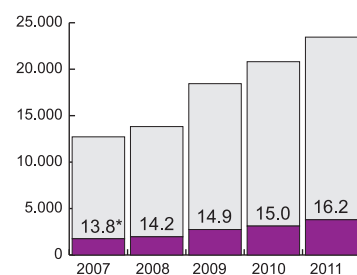
Donostiako Maratoi Erdia

San Silvestre (8,6 km)

Behobia-Donostia (20 km)

Emakumeak
Gizonak

* Emakumeen ehunekoa

Iturria: Fortuna kirol elkarteak landutakoak

Azken urteotan partaidetza kopuruan jauzi ikaragarria egitea lortu dute; ez ordea nahi adina emakumeen parte-hartzean. 2011n %27. Duela lau denboraldi *Heuk proba ezan* egitasmoa jarri zuten abian, ehuneko horiei gorantz bultzatu asmoz. Hainbat herritan entrenatzaileak kontratatu zituzten astean bi aldiz emakumeak entrenatzeko. Adin guztietakoak, asko sekula korrika egin gabeak gerturatu ziren. 300dik gora zenbatu dituzte. Orain, Fortunak atletismo saila sortu du eta 90 emakume klubeko kide egin dira; Irun, Hondarribia, Tolosa eta Donostiakoak dira. Arrakastak asko poztu ditu Fortunako Arantza Rojo eta Iñigo Etxeberria. Rojoren ustez, “emakumeok buru gainean daramagu zaintzaren kultura eta korrikak ordutegi aldetik eta aukera gehiago ematen digu. Bestalde, bakarka baino taldean aritzen gara”. Eredu gabezia azpimarratu digute biek, elitekoak eta kalekoak. Ohikoena anaiak, osabak edo mutil-lagunak korrika egitea izan da, eta ez alderantziz. “Jada ez da estrabagantea emakumeak bakarrik edo taldeka kalean korrika ikustea –dio Rojok–, ezta lasterketan ere. Lehiaketetako kopuruetan antzematen da Lilatonaren eragina, igartzen da Fortunaren lana, eta orokorrean garaien aldaketa”. Iñigo

Etxeberriak uste du 50 urtetik gorako emakumeak, korrikaren aitzakian, inoiz egin ez dituzten gauzak egiten hasi direla: lasterketa bukatu eta pote bat hartu, egunpasa Gasteizen, bidaia Erromara, Parisera...

Marijose Rodrigue eta Chelo Cambas dira horietako bi. 54 eta 50 urterekin, hurrenez hurren, hasi ziren Fortunaren bidez. Erdi oinez erdi korrika entrenatzen hasi eta Behobia-Donostia egitera heldu dira. Taldearen babesa nabarmendu dute etengabe, eta nahiz eta jada bost urte diren korrika dabilzala, ez lirarteke bakarrik korrika egitera aterako. Lasterka zergatik egiten duten galdetu diegu: osasunez hobeto sentitzen dira, lagunarte zoragarria aurkitu dute, kanpora joaten dira, arazoak bazterrean geratzen dira korrika egiterakoan, asteburuetan zirkulu osoa egiten saiatzen dira: entrenamendua-gosaria-tertulia.

Mutilak neska behar duenean lehiari parte hartzeko

Duela 34 urte, Zarauzko hondartzatik 50 bat emakume atera ziren korrika, alboan bikotekide gizonetzako zituztela. Lilaton taldearen eta Fortuna elkartearen kezka beretik sortu zen lasterketa: gizonak korrika bazebiltzan, emakumeak ez. 50 haiek emakumeak baino neska

umeak ziren, helduagoek lotsak, beldurrak eta mugak gaingitu gabe baitzituzten. Iaz 500dik gora emakumeek hartu zuten parte Bikoteen Kros Mistoan, ondoan gizon bana zutela. Iraixe Aranburu zarauztarra goi mailako kirolaria izan da eta balio handikotzat du proba hori, bere lehen lasterketa izan zen bikotekakoa. Probak domino jokoa eragiten duela uste du: “Mutilak proban parte hartu nahi du, baina badaki horretarako derrigor emakumeren bat behar duela. Beraz, mutilak xaxatuko du emakumea entrenatzeko eta lehiatzeko. Gizonezkoak emakumeak kirolera jauzi egiteko borrokan inplikatu egin behar du, eta hori gustatzen zait. Emakumea oraindik eremu pribatuan dago, ama da... Kirolerako denbora ateratzea luxua da beretzat. Beraz, aldi berean, piezak mugitu behar dira emakumeak entrenatzeko denbora izan dezan. Mutil batek baino gehiagok lan asko egin behar izan du etxean –lehen egiten ez zuelako– bikotekideak lasterketan parte hartzeko”.

Lehia gosea galga ote da?

Korrika egitea ohiko bihurtzen ari bada, zergatik da oraindik lasterketetako kopuruetan alde hainbestekoa? Emakumeek ez ote dute lehia-

Goian, ezkerretik aurrena, Chelo Cambas. Belauniko, eskuinetik bigarrena, Marijose Rodriguez. Fortunak abiatutako Heuk proba ezan egitasmoan hasi ziren duela lau bat urte, 50 urteak beteta. Erdi oinez erdi korrika hasi ziren. Dagoeneko Behobia-Donostia egin dute.

EMAKUMEAK KORRIKA

tzeko gogorik? Aranbururen iritziz, batzuek lehiatu nahiko dute eta beste askok ez: “Agian gustura dago osasuna zainduta eta bere gorputzarekin gustura egonda. Ez nau gehiegi arduratzen Behobian edo Lilatonen zenbat emakume parte hartzen duten jakiteak, garrantzitsuagoa da niretzat astearte batean Zarauzko bidegorrian zenbat emakume ikusten ditudan. Zarauzko emakume taldean 70 bat ibiltzen dira. Giroa, lagunak egitea, etxetik ateratzea, ume zirkulutik irtetea... terapia ederra da, eta horiek bai direla helburu inportanteak”.

Chelo Cambasek eta Marijo Rodriguezek ere lehiari ez diote garrantzi berezirik ematen. Ordea, uste dute gizonak bestela aritzen direla. Gertaera adierazgarria kontatu digu Cambasek: “Merkatuan postua daukat eta Behobia egin nuenean emakumeek galdetzen zidaten, ‘zer moduz egin zenuen, ondo? Ai, ze enbidia!’. Gizonezkoek zenbat denbora behar izan nuen galdetzen zidaten”. Arantza Rojori gaia jarri diogu mahai gainean: kirolean ere oso zabaldua dagoen lehiakortasunak ez al dituen lasterketetatik aldentzen emakumeak. Ez du halako usterik, eta gainera, diskurtso hori arriskutsua iruditzen zaio, emakumeak eta gizonak bi multzotan bereizten dituelako. “Badira emakume ez lehiakorrak, eta badira gizon ez lehiakorrak. Kontua da emakumeak ez duela kirola egiteko tradizioirik izan, eta orain hori gaingitzen ari gara”.

Erratzeko beldur handirik gabe esan dezaugu Hego Euskal Herriko lasterketak inguruko lehiakorrenak direla; alderatu bestela Kataluniakoekin, edo Frantziakoekin. Emakumeak gizonak bezala lehia gogoz direla sinesten dutenek ez diote garrantzirik ematen ezaugarri honi. Alabaina, kontuan izanda emakumeak kirolerako tradizioirik ez duela izan, nork esan lasterketak beste modu batekoak balira parte-hartzea handiagoa ez litzatekeela izango? ■

Ekain berri

Euskal Kulturaren sustraiak

Sarreraren salmenta | Venta de entradas

ONLINE

www.ekainberri.com

943 86 88 11